

РЕЦЕНЗІЯ

Буяк Лесі Михайлівни

докторки економічних наук, професорки, завідувачки кафедри економічної кібернетики та інформатики Західноукраїнського національного університету на дисертаційну роботу **Шатарського Артура Яремовича на тему «Формування механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур»** подано до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами та темами

Актуальність теми представленого дослідження зумовлюється існуючими проблемами управління економічною безпекою підприємств мережевих структур України, що безпосередньо пов'язані із непередбачуваними змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищі сучасної турбулентності економічних процесів. Слід звернути увагу та те, що розробленню теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування управління економічною безпекою підприємств мережевих структур приділено недостатньо уваги в наукових дослідженнях. Як наслідок, виникло ряд наукових проблематичних питань як теоретичного так і практичного характеру стосовно використання економічного інструментарію формування механізму безпекового рівня підприємств мережевих структур.

Таким чином, незадовільний стан фундаментальних наукових досліджень, відсутність цілісного та комплексного механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур, недоліки щодо формування відповідного механізму, часто вимушене ігнорування сучасних здобутків у сфері дотичних соціальних та поведінкових наук, свідчать про актуальність піднятої у дослідженні проблематики, що

обумовлює вибір теми дисертації та вирішених у ній завдань.

Здобувач вдало визначив мету дисертаційного дослідження, яка полягає в поглибленні теоретичних засад, розробленні методичних підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління економічною безпекою підприємств мережевих структур. Відтак, сучасна проблематика управління економічною безпекою підприємств мережевих структур є актуальною і має як науковий, так і практичний інтерес.

Дослідження пов'язане з науковими темами, що виконувались у межах науково-дослідної теми Західноукраїнського національного університету, а саме: «Економічна безпека: детермінанти розвитку та механізми забезпечення», в якій автором обґрунтовано практичні рекомендації щодо удосконалення управління економічною безпекою підприємницьких структур; а також є складовою науково-дослідної роботи Прикарпатського інституту ім. М. Грушевського ПрАТ «ВНЗ «МАУП» за темою «Україна в контексті світових й національних модернізаційних процесів формування державності та громадянського суспільства: політичний, юридичний, економічний, соціальний, психологічний і управлінський аспекти», в якій дисертантом висвітлено рекомендації щодо удосконалення організаційно-економічного оцінювання реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки мережевих структур.

Особистий внесок дисертанта в отриманні наукові результати

Оцінюючи дисертаційну роботу Шатарського Артура Яремовича, можна зробити висновок, що результати дослідження є актуальними. Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто автором на високому теоретико-методичному рівні, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують завдання

поглиблення теоретико-методичних засад і практичних інструментів щодо управління економічною безпекою підприємств мережових структур.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується ґрунтовним аналізом наукових праць, використанням широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватним підбором та аналізом значного масиву офіційного статистичного та фактологічного матеріалу, успішною апробацією наукових розробок.

Об'єктивність результатів проведеного дослідження підтверджується також коректним та методологічно виправданим застосуванням різнопланових методів, серед яких: структурний, історичного і контент-аналізу, абстрактно-логічного узагальнення, теорії систем і системного аналізу, порівняння, евристичний, економіко-статистичного й порівняльного аналізу, факторного і логічного аналізу, системного підходу, наукової абстракції та економіко-математичного моделювання, графічний, матричний, експертного оцінювання, узагальнення, абстрактно-логічний.

Сформульована мета та поставлені завдання повністю реалізовані у ході дослідження. Автор дотримався системного підходу до побудови науково-дослідної роботи, що забезпечило логічну послідовність викладення теоретичних положень, а також достовірність та обґрунтованість зроблених висновків і рекомендацій.

На основі комплексного підходу вивчення механізму управління економічною безпекою підприємств мережових структур в логічній послідовності розглянуті питання теоретичної й методичної основи, аналітичне дослідження передумов комплексної оцінки економічної

безпеки мережевих структур, обґрунтування механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур, розробки рекомендацій щодо покращення організаційно-управлінських процедур оцінювання стратегії економічної безпеки. Це послужило основою для напрацювання власних пропозицій щодо удосконалення механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур та активізації стратегічних імперативів зміцнення економічної безпеки мережевої системи.

Ступінь наукової новизни результатів дисертаційного дослідження

Результати дослідження характеризуються наявністю елементів наукової новизни, серед яких варто виокремити наступні здобутки автора:

– Запропоновано структурно-функціональний підхід до формування економічної безпеки підприємств мережевих структур у процесі їхнього функціонального забезпечення, а саме системоутворюючих, інтегруючих, регулюючих, результуючих й оцінних функцій.

– Вдосконалено інструментарій економічного аналізу щодо оцінювання сучасного стану й основних тенденцій розвитку вітчизняних підприємств мережевих шляхом дослідження традиційних економічних показників, які опосередковано характеризують рівень економічної безпеки як важливого вектора розвитку мережевої системи.

– Вдосконалено теоретико-методичний підхід до оцінювання загроз економічній безпеці підприємств мережевих структур застосування на основі Prt-матриці (збиток – ймовірність – час), що, на відміну від існуючих, дало змогу провести ранжування загроз та можливість адаптувати в управління підприємствами мережевих структур комплексний підхід до оцінювання загроз економічній безпеці.

– Вдосконалено методичний підхід до практичної реалізації системи

управління економічною безпекою підприємств мережевих структур на основі застосування мережевої моделі Aon із визначенням «критичного шляху» мережевого графіка відповідного проекту, що дало змогу сформулювати ймовірнісні оцінки його ефективного завершення.

– Розширено понятійно-категоріальний апарат дослідження щодо трактування понять «економічна безпека підприємств мережевих структур» та «стратегія економічної безпеки підприємств мережевих структур», які, на відміну від існуючих, передбачають забезпечення економічної безпеки.

– Розроблено механізм протидії загрозам економічної безпеки підприємств мережевих структур, що базується на застосуванні інструментарію управління економічною безпекою, що, на відміну від існуючих, передбачає спільне застосуванням граничного, сценарного, ресурсного, мережевого підходів та дає змогу здійснити оптимізацію систем проєктних заходів.

– Розроблено модель формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства мережевих структур, що, на відміну від існуючих, передбачає на основі забезпечення дії системного синергетичного ефекту із урахуванням різних способів цілеспрямованого впливу в мережевій системі на їхню діяльність із імплементацією принципів побудови ефективного управління мережевою системою та їхніх взаємозв'язків як основного стратегічного імперативу у сучасних трансформаційних умовах розвитку.

Повнота опублікування основних положень дисертації

Теоретико-прикладні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що містять визначені елементи наукової новизни, повною мірою знайшли відображення у 16 наукових працях загальним обсягом 10,5 друк. арк. (особисто автору належить 7,6 друк. арк.), зокрема

2 розділи колективних монографій, 5 публікацій у наукових фахових виданнях України, 1 публікація у міжнародному науковому періодичному виданні, а також 8 публікацій апробаційного характеру.

Теоретична та практична значущість отриманих результатів дослідження

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в поглибленні теоретико-методичних підходів та удосконаленні управління економічною безпекою підприємств мережевих структур. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих методичних положень та практичних рекомендації для комплексного вдосконалення управління економічною безпекою підприємств мережевих структур та розробки організаційно-управлінських заходів щодо механізму формування економічної безпеки. Результати дослідження мають прикладне значення, що підтверджується достатньою кількістю довідок щодо їх практичної апробації. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання в компаніях для зміцнення економічної безпеки.

Авторські напрацювання впровадженні у діяльності ТОВ «Комфі Трейд» (довідка № 158 від 25.02.2024 р.); ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» (довідка № 83 від 15.02.2024 р.); ТОВ «ТЕКО-ТРЕЙД» (довідка № 15 від 07.02.2024 р.); ТОВ «ЮСП ПАНЕЛЬ» (довідка № 58 від 11.01.2024 р.).

Основні положення та результати дисертаційного дослідження впроваджені у навчальний процес Західноукраїнського національного університету при викладанні дисциплін «Безпека бізнесу» та «Фінансово-економічна безпека» (довідка № 126-29/611 від 08.03.2024 р.).

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення матеріалу

Аналіз змісту та структури дисертаційної роботи, викладених в ній теоретичних положень, науково-методичних і прикладних розробок, дозволяють оцінити її позитивно. Дисертаційна робота за своїм змістом повністю відповідає меті та поставлених завданням дослідження. Результати дослідження викладені українською мовою у логічній послідовності, оформлені у відповідності з встановленими вимогами до такого виду робіт.

Отримані результати дослідження належним чином висвітлені у фахових наукових статтях, матеріалах конференцій та інших виданнях.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів містять посилання на відповідне джерело.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, її наукову новизну, теоретичну та практичну цінність загалом, поряд із зазначеними вище вагомими результатами слід наголосити, що в роботі мають місце окремі положення, які є дискусійними та потребують обговорення.

1. У теоретичній частині роботи (п. 1.2, с. 45) потрібно було б проаналізувати проблемні аспекти управління економічною безпекою підприємств мережових структур та сформулювати структурно-логічну взаємозалежність системи мережевої взаємодії в контексті досліджуваної проблематики.

2. Систему показників економічної безпеки підприємств мережових структур на (с. 117) варто було б представити у вигляді таблиці із

застосуванням рівневих порогових значень та вказати на авторський доробок у застосуванні даних індикаторів безпекової компоненти мережевих систем та провести розрахунок інтегрального показника відповідно, які формують шкалу якісної оцінки рівня ефективності функціонування.

3. У дисертації недостатньо описана дія алгоритму діагностики механізму зміцнення економічної безпеки підприємств мережевих структур із застосуванням граничних значень показників, використання якого підвищує ефективність господарської діяльності, а, загалом, веде до підвищення рівня безпеки мережевих систем (стор. 118).

4. Враховуючи сучасні умови необхідно було б підкріпити розрахунками прогнозних даних представлених показників (стор. 125, табл. 2.9), що дасть змогу розширити бачення щодо реалізації заходів протидії загрозам економічній безпеці підприємств мережевих структур (на прикладі кількох підприємств), шляхом нейтралізації наявних загроз.

Проте, незважаючи на дискусійні моменти, відзначимо, що вони не мають істотного впливу на отримані результати дослідження та не зменшують його прикладного значення.

Тема дисертації є актуальною, а сама робота – завершеною науковою працею, виконаною особисто здобувачем на високому науковому рівні, в якій отримано нові, науково обґрунтовані результати.

Новизна висновків і практичних рекомендацій, викладених у дисертації, дають підстави оцінити роботу як вагомий науковий внесок.

Загальний висновок

Дисертація Шатарського А. Я. «Формування механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур» за змістом та оформленням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів

України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283), Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. Автор дисертації, Шатарський Артур Яремович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент:

докторка економічних наук, професорка,
завідувачка кафедри економічної
кібернетики та інформатики

Західноукраїнського національного
університету Міністерства освіти і науки України

Леся БУЯК

Підпис	<i>Л. Бук</i>
Завіряю:	<i>А. Семенюк</i>
НАЧАЛЬНИК ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ	